

Силабус курсу
Економічна і соціальна географія України

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Географія)»
Кількість кредитів – 6

Рік підготовки, семестр – 4 рік, VII семестр

Компонент освітньої програми: обов'язковий

Дні занять: вівторок, 11.05-14.05, ауд. 143
Консультації: четвер 14.05, ауд. 149

Мова викладання: українська

Керівник курсу

д. геог.н., проф. **Заставецька Леся Богданівна**

Контактна інформація zast.lesia@gmail.com; 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Курс «Економічна і соціальна географія України» спрямований на вивчення особливостей територіальної організації суспільства і його частин - населення, виробничої і духовної сфер на території України та її регіонів.

Завданнями навчального курсу є: формування у студентів чіткого розуміння об'єкту, предмету та завдань курсу як наукового напрямку в сучасних умовах та основних наукових положень економічної та соціальної географії; визначити головні геопросторові особливості організації суспільства в нашій країні, формування господарства України та окремих його галузей; висвітлити основні тенденції сучасного стану промисловості, сільського господарства та сфери послуг в Україні, перспективи їх подальшого розвитку, основні соціально-економічні процеси в Україні; проаналізувати участь України в міжнародних економічних організаціях, зовнішньоекономічні зв'язки України з іншими державами.

Зміст дисципліни «Економічна і соціальна географія України» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері географічної освіти, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

№	Тема	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	
1	ТЕМА 1. Предмет і об'єкт вивчення економічної і соціальної географії України	<i>Знати</i> предмет та об'єкт навчальної дисципліни, зв'язки ЕСГУ з іншими навчальними дисциплінами; історію соціально-економічних досліджень території України в минулі історичні епохи та в сучасний період. Вміти характеризувати внесок у розвиток економіко-географічних досліджень України визначних українських географів.
2	ТЕМА 2. Історія розвитку ЕСГУ	
3	ТЕМА 3. Формування території, ЕГП України	<i>Знати</i> історичні етапи формування державної та етнічної території України та вміти їх характеризувати; фактори формування території України у ХХ столітті; визначення понять «Економіко-географічне

		положення» та «політико-географічне положення», основні відмінності між ними. <i>Вміти</i> аналізувати суспільно-географічні явища та процеси з використанням конкретно-наукових методів: картографічного, просторового аналізу; прогнозувати зміни в територіальній та суспільній організації України в XXI ст. <i>Вміти</i> порівнювати переваги та недоліки ЕГП України та інших країн світу.
4	ТЕМА 4. Природні ресурси України	<i>Знати</i> природні умови та ресурси країни для розвитку господарства; головні родовища та басейни корисних копалин; <i>Вміти</i> аналізувати ПРП України, порівнювати його з ПРП інших країн
5	ТЕМА 5. Населення України	<i>Знати</i> про сучасну демографічну ситуацію в країні та заходи демографічної політики; Знати етнічну структуру населення та зміни, які відбулись в ній впродовж XX століття; <i>Вміти</i> аналізувати основні демографічні показники: народжуваність, смертність та природний приріст; здійснювати прогнозування подальшого демографічного розвитку України на основі наявних показників народжуваності, смертності та природного приросту за попередні роки.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ. ВИРОБНИЧА СФЕРА		
6	ТЕМА 6. Історико географічні фактори формування господарства України	<i>Знати</i> історичні аспекти формування господарства України;
7	ТЕМА 7. Національний комплекс. Структура господарства України, шляхи виходу з економічної кризи	<i>Знати</i> головні моделі економічних систем в сучасному світі і вміти характеризувати їх; <i>Вміти</i> визначати економічний потенціал країни на основі основних показників
8	ТЕМА 8. Місце України у світовому господарстві. Економічний потенціал.	
9	ТЕМА 9. Структура господарства. Міжгалузеві комплекси.	<i>Знати</i> : основні фактори формування та розвитку господарства України на сучасному етапі, його галузеву і територіальну структуру; <i>Знати</i> основні показники розвитку господарства, місце України в сучасному світовому господарстві; <i>Знати</i> головні фактори та принципи розміщення основних галузей промисловості, вміти характеризувати їх; <i>Знати</i> принципи розміщення основних галузей сільського господарства України;
10	ТЕМА 10. Промисловість. Галузева структура. Характеристика галузей.	<i>Вміти</i> : аналізувати сучасну структуру господарства України та ті зміни, які відбулись в ньому впродовж останніх років; <i>Вміти</i> прогнозувати можливості і перспективи розвитку окремих галузей господарства; <i>Вміти</i> здійснювати SWOT та PEST-аналізи окремих явищ економіко-географічного спрямування; <i>Вміти</i> створювати картографічні твори та моделі, які відображають основні параметри розвитку господарства України загалом та окремих його галузей зокрема.
11	ТЕМА 11. Сільське господарство	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС, СФЕРА ПОСЛУГ		
12	ТЕМА 12. Транспорт	<i>Знати</i> особливості розвитку транспортної системи України <i>Вміти</i> визначати зручність транспортного положення окремих господарських об'єктів

13	ТЕМА 13. <i>Сфера послуг</i>	<i>Знати</i> головні галузі сфери послуг України та зміни, які відбулись у цій сфері впродовж останніх років; <i>Вміти</i> аналізувати окремі показники соціального розвитку територій та населених пунктів
14	ТЕМА 14. <i>Будівництво</i>	<i>Знати</i> основні засади розвитку сфери будівництва на сучасному етапі розвитку господарства країни; <i>Вміти</i> аналізувати природно-ресурсний потенціал для розвитку галузі
15	ТЕМА 15. <i>Зовнішні економічні зв'язки</i>	<i>Знати</i> про участь України в міжнародних організаціях, міжнародне співробітництво країни з іншими державами; <i>Вміти</i> аналізувати структуру та обсяги експорту та імпорту товарів і послуг України

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність розуміти предметну область та професійну діяльність.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ФК 1	Здатність демонструвати знання про структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку, значення для суспільства.
ФК 2	Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів.
ФК 4	Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності.
ФК 7	Здатність до пошуку джерел географічної інформації та її наукового опрацювання і використання, зокрема, порівняння, аналізу і представлення на основі географічних методів і підходів, у тому числі інформаційних технологій.
ФК 12	Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати і пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України
ПРН 1	Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географічної науки, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географії
ПРН 3	Розуміє основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їх компонентів; причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них; наслідки і детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства
ПРН 8	Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний

	апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно- та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати та порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.
--	---

Літературні джерела

1. Барановський М. О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки : навчальний посібник. Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2018. 376 с.
2. Географія: світи, регіони, концепти. Київ : Либідь, 2004. 738 с.
3. Гладкий О. В. Менеджмент розміщення продуктивних сил і регіональної економіки : навч. посіб. Київ : Київський університет, 2014. 254 с.
4. Голюков А.П. Економіка України / Голюков А.П., Казакова Н.А., Шуба О.А. – К. : Знання, 2009.
5. Дністрянський М. С. Адміністративно-територіальний устрій України: політико-географічні проблеми функціонування та можливості оптимізації. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Географічні науки. №6. 2013. С. 138-143.
6. Єрмакова О. А. Зовнішньоекономічна діяльність регіону: інституційні важелі вдосконалення : монографія. Одеса : Інтерпрінт, 2014.
7. Іщук С. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : навч. посібник. Київ : Видавець Паливода А. В., 2006. 284 с.
8. Мезенцев К. В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку : монографія. КНУ ім. Тараса Шевченка. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2005. 235 с.
9. Мезенцева Н. І. Економічна і соціальна географія України: навчально-методичний посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 239 с.
10. Мезенцева Н.І. Економічна та соціальна географія України. Районна частина. Електронний підручник / автор і упорядник Мезенцева Н.І. – К., 2008. 244 с.
11. Нємець Л.М. Економічна і соціальна географія України : навчальний посібник / Л.М. Нємець, П.А. Вірченко, Ю.Ю. Сільченко. – Харків: ФОП Грицак С.Ю., 2014. 324 с.
12. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку / [За ред. З.С. Варналія]. – К., 2005. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка : підручник. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 223 с.
13. Суспільно-географічне районування України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/human/school-course/410-suspilnogeografichne-rajonuvannya-ukrajini>
14. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2001. 744 с.
15. Шевчук Л. Т. Соціальна географія : навч. посібник. Київ : Знання, 2007. 349 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-5) усне опитування, тести, завдання	20
Модуль 2 (теми 6-11) усне опитування, тести, завдання	30
Модуль 3 (теми 12-15) усне опитування, тести, завдання	20
Підсумковий контроль (іспит)	30

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE